

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาศักยภาพทางการท่องเที่ยวเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองชายแดนภูซางอย่างยั่งยืน มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาและรวบรวมข้อมูลทรัพยากรการท่องเที่ยวในด้านธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิต และการท่องเที่ยวเมืองชายแดน 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว 3) เพื่อศึกษาขีดความสามารถในการรองรับทางด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว 4) เพื่อสร้างเครือข่ายชุมชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวและความเข้มแข็งของชุมชน 5) เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

ผลการศึกษาพบว่า แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ คือ น้ำตกภูซาง บ่อน้ำซับอุ่น เส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกภูซาง น้ำตกห้วยโป่งผา ภูชมดาว ส่วนทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ส่วนใหญ่เป็นประเพณีและวิถีชีวิตของคนบ้านฮวก และการท่องเที่ยวเมืองชายแดนที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ คือ ตลาดนัดชายแดนไทย – สปป. ลาว และการเข้าไปท่องเที่ยวเมืองลาว ส่วนพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวพบว่า ลักษณะการเดินทางมากับกลุ่มครอบครัว การเดินทางมาเยือนเมืองชายแดนภูซางถือเป็นส่วนหนึ่งของการเดินทาง สื่อที่ทำให้รู้จักเมืองชายแดนภูซาง ส่วนใหญ่รู้จักเพื่อน/ญาติ/คนรู้จักแนะนำ รองลงมาคือสื่ออินเทอร์เน็ต ด้านสิ่งดึงดูดใจที่ทำให้นักท่องเที่ยวมาเยือน คือ 1) ตลาดนัดชายแดนไทย- สปป.ลาว 2) วิถีชีวิตของผู้คนชนบท 3) ความเป็นมิตรไมตรีจากเจ้าบ้าน 4) โฮมสเตย์บ้านฮวกกับการสัมผัสวิถีชุมชน 5) งานตักบาตรสองแผ่นดินและการสัมผัสดินแดนประเทศเพื่อนบ้าน 6) งานหัตถกรรม ผ้าทอและของที่ระลึกแบบพื้นเมืองประจำถิ่น

ขีดความสามารถในการรองรับทางด้านกายภาพและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว พบว่า ด้านที่พักในบ้านฮวก รองรับนักท่องเที่ยวได้สูงสุด 44 คน/วัน ด้านร้านอาหาร – เครื่องดื่มภายในบ้านฮวก รองรับนักท่องเที่ยวได้สูงสุด 888 คน/วัน ด้านพื้นที่เล่นน้ำบริเวณน้ำตกภูซางรองรับนักท่องเที่ยวได้ 2,214 คน/วัน เส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกภูซางรองรับนักท่องเที่ยวได้ 165 คน/วัน พื้นที่ปิกนิกบริเวณน้ำตกภูซางรองรับนักท่องเที่ยวได้ 3,654 คน/วัน พื้นที่ลานชมทิวทัศน์ภูชมดาวรองรับนักท่องเที่ยวได้ 1,350 คน/วัน พื้นที่เล่นน้ำบริเวณน้ำตกห้วยโป่งผารองรับนักท่องเที่ยวได้ 1,080 คน/วัน ลานจอดรถสามารถจอดรถยนต์ส่วนบุคคลได้ 357 คัน/วัน รถทัวร์ได้ 217 คัน/วัน และรถจักรยานยนต์ได้ 1,813 คัน/วัน ที่พักในอุทยานรองรับนักท่องเที่ยวได้ทั้งสิ้น 2,411 คน/วัน ห้องสุขาบริเวณอุทยานแห่งชาติภูซาง จะ

สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ 3,567 คน/วัน ห้องอาบน้ำ รองรับนักท่องเที่ยวได้ 432 คน/วัน
ร้านอาหารและเครื่องดื่มบริเวณอุทยานแห่งชาติภูซางได้ รองรับนักท่องเที่ยวได้ 1,391 คน/วัน

ด้านการสร้างเครือข่ายชุมชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวและความเข้มแข็งของชุมชน ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ เป็นฝ่ายต่างๆ ได้แก่ 1) คณะกรรมการบริหารจัดการเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชนบ้านฮวก 2) กลุ่มการจัดการแหล่งท่องเที่ยว 3) กลุ่มธุรกิจบริการด้านการท่องเที่ยว จำแนกเป็นกลุ่มย่อยคือ กลุ่มโฮมสเตย์ ที่พัก ร้านอาหาร กลุ่มผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก กลุ่มมัคคุเทศก์และกิจกรรมการแสดง กลุ่มคมนาคมขนส่ง กลุ่มชมรมพาแ่วเมืองลาว กลุ่มกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 4) กลุ่มการต้อนรับของชุมชน 5) กลุ่มพัฒนาการตลาดประชาสัมพันธ์ ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวในภาพรวมทั้งหมดจัดอยู่ในระดับที่ดี

การกำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น พบว่ามี 4 กลยุทธ์ คือ 1) การพัฒนาจุดแข็งของทรัพยากรการท่องเที่ยวให้โดดเด่นชัดเจน 2) การพัฒนาภาคธุรกิจบริการและการท่องเที่ยวเชิงรุก 3) การส่งเสริมตลาดการท่องเที่ยวเชิงรุก 4) การปรับเปลี่ยนภายในระบบบริหารจัดการการท่องเที่ยว ส่วนแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองชายแดนภูซาง พบว่ามี 3 แนวทางหลักในการพัฒนา คือ 1) การบริหารจัดการการท่องเที่ยว 2) การส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยว 3) การพัฒนาทางกายภาพชุมชน

คำสำคัญ: เมืองชายแดนภูซาง ขีดความสามารถในการรองรับได้ การมีส่วนร่วมของชุมชน

ABSTRACT

The objectives of the investigation on tourism potential to define sustainable tourism development guidelines for the frontier city of Phusang were 1) to investigate and collect tourism data on nature, arts and culture, traditions and lifestyles, and tourism activities of the frontier city; 2) to examine behavior and needs of tourists toward the tourism development; 3) to study physical tourism capacities and facilities; 4) to create a community network for tourism development and community empowerment; and 5) to specify tourism development guidelines with community participation.

It is found from the investigation that the important attractions included Phusang Waterfall, a nature study trail, Huay Pong Pha Waterfall, and Phu Chom Dao viewpoint area. Cultural tourism resources were mainly local traditions and lifestyles of Ban Huak villagers. The frontier city attractions included the Thai-Lao Market and traveling in Laos. Regarding tourist behavior, it is found that they came with their families and visiting the frontier city was a part of their itineraries. Words of mouth and the internet were the media that tourists knew about the city. The attractions drawing tourists to visit the city included the Thai-Lao Market, rural lifestyles, hospitality of the hosts, Ban Huak Homestay and community way of life, the Thai-Lao Merit Making and visiting the neighboring country, and local handicraft, textiles and souvenirs.

In terms of tourism capacities and facilities, it is found that the Ban Huak Homestay could maximally accommodate 44 tourists/day. Restaurants at Ban Huak Village could maximally accommodate 888 tourists/day. The Phusang Waterfall could accommodate 2,214 tourists/day. The nature study trail could accommodate 165 tourists/day. The picnic area could accommodate 3,654 tourists/day. The Phu Chom Dao viewpoint area could accommodate 1,350 tourists/day. The Huay Pong Pha Waterfall could accommodate 1,080 tourists/day. The parking lot could accommodate 357 cars, 217 coaches and 1,813 motorcycles per day. Accommodation in the Phusang National Park could accommodate 2,411 tourists/day. The toilets in the national park would accommodate 3,567 tourists/day. The shower rooms could accommodate 432 tourists/day and the restaurants in the national park could accommodate 1,391 tourists per day.

Regarding the creation of a community network for tourism development and community empowerment, a board of committee was established, consisting of the following divisions: 1) the Ban Huak tourism network management committee; 2) a tourist attraction management group; 3) tourism services groups which were divided into a homestay group, restaurants, a souvenir production group, a performance and guide group, a transportation group, a Laos travel group, and a health tourism group; 4) a community welcome group; and 5) a public relations and marketing development group. Overall, community participation in developing tourism activities was at the high level.

In defining tourism development guidelines with community participation, it is found that there were four strategies. They included distinctly developing strengths of tourism resources, proactively developing tourism and service business sectors, proactively promoting tourism marketing, and changing the internal tourism management system. As for the tourism development guidelines, it is found that there were three major guidelines. They included tourism management, tourism marketing promotion, and physical development of the community.

Keywords: Phusang frontier city, carrying capacities, community participation